

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-12>

THE RELEVANCE OF STUDYING HOMER'S WORK IN COLLEGE

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ГОМЕРА В КОЛЕДЖІ

Volkotrub A. O.

*teacher of foreign literature,
Separate Structural Unit
«Chernyatinsky Vocational College of
the Vinnytsia National
Agrarian University»
Cherniatyn, Vinnytsia region, Ukraine*

Волкотруб А. О.

*викладач зарубіжної літератури,
Відокремлений структурний
підрозділ «Чернятинський фаховий
коледж Вінницького національного
аграрного університету»
с. Чернятин, Вінницька область,
Україна*

Вивчаючи у коледжі поета Гомера, постійно усвідомлюємо, якої величини був цей творець античної доби. Адже з джерел відомо, що його поеми передавалися з уст в уста, а записані вони були тільки у період правління афінського правителя Пісістрата (VI ст.), який зібрав найкращих рапсодів (знавців епосу) свого часу для виконання епічних пісень Гомера та запису його текстів.

Не випадково до нього звертаються і сьогодні, вивчаючи у закладах освіти всіх рівнів.

Пригодницько-фантастичні поеми «Іліада» та «Одіссея» по справедливості вважаються енциклопедією життя стародавніх греків, взірцем героїчного епосу.

Найцікавіше полягає у тому, що твори Гомера і досі залишаються актуальними тому що він ще наприкінці I тис. до н.е. зумів не тільки порушити такі вічні питання, як: Що таке краса? Що таке Любов? Що таке Людина (Герой)? Що таке Батьківщина? Що таке сім'я? Що таке Щастя?, Що таке Відповідальність?, але й дати далекоглядні відповіді на них.

Вражає й те, що Гомер у своїх відповідях йде в унісон з нашим сучасним християнським трактуванням цих питань, але ж він був «глибоким» язичником, і морально-дидактичної літератури він, звичайно, не читав.

І тому сьогодні, коли наша Україна потерпає від російської агресії, варто привертати увагу здобувачів освіти до мужніх вчинків героїв античності.

Сучасне молоде покоління інше, воно не гірше і не краще – просто інше, тому що інший час, тому що змінилися ціннісні акценти, тому що змінився темп життя. Під наш прагматичний час асимілюється і дитяча психологія. Вона теж стає прагматичною.

Але і за таких обставин ми повинні поширювати серед молодого покоління інформацію про героїв всіх часів і народів.

Я вважаю, що навіть на такому «малородючому», несприятливому ґрунті необхідно посадити і дати прорости гомерівському дереву, і ненав'язливо прищепити у студентів бажання за ним доглядати, його оберігати, поважати і любити. Причому основна складність полягатиме у тому, щоб не протиставляти Гомера сучасності, а вияскравити його актуальність.

Отже, треба довести, що і в нашому прагматичному світі є місце Гомеру, що і в наш буремний час цей античний рапсод є цікавим і затребуваним, якщо вдумливо і старанно підійти до його вивчення.

Розпочинаючи вивчення розділу «Золоті сторінки далеких епох», як викладач намагаюся довести своїм студентам, що Гомер – це справді цікаво і актуально. Дуже доречними є нові видання «Одіссеї» [4] українською мовою, які допомагають краще зрозуміти зміст і розібратися в сюжеті. Вони значно полегшують вивчення «Одіссеї», але ними не можна користуватися як текстами-замінниками оригіналів. Їх варто читати додатково, щоб краще зрозуміти сюжет, але не замість оригінальної гомерівської «Одіссеї».

Здобувачі освіти повинні мати уяву про мову Гомера, про розмір (урочистий гекзаметр), яким написані твори, тому що література починається з мови, лише мова оживлює текст, а разом з ним і той час, ту епоху, про яку розповідається.

І все ж таки, як цікавіше подати Гомера? Як привернути увагу та інтерес студентів до нього? Як ненав'язливо викликати в них бажання прочитати «Одіссею» хоча б скорочено?

Об'єктом розгляду цієї статті буде саме поема «Одіссея», а предметом – пригоди головного героя дорогою додому після Троянської війни.

Отже, спробуємо ще раз їх пригадати і прокоментувати. Наголошуємо на тому, що розглядати їх зручніше не у хронологічному, а у системно-проблемному порядку.

Однією з головних пригод мужнього героя було перебування на острові німфи Каліпсо. Вона затримала Одіссея на сім довгих років, пропонуючи йому всі життєві блага, аби тільки він її не залишив – безсмертя, вічну красу і молодість, владу і багатство, свою любов і відданість. Сім років цар острова Ітака насолоджувався комфортом,

любов'ю і затишком, але в кінцевому результаті почуття обов'язку бере верх, і герой, відмовившись від усього запропонованого, залишає о. Огігію. Все, що пропонувала Каліпсо, є нічим іншим, як уособленням різних форм спокуси, від якої ніхто не застрахований і яка так часто знаходить своїх потенційних жертв.

Ту саму спокусу уособлює міфічний нарід лотофагів, який пропонує всім мандрівникам скуштувати чарівної солодкої трави лотосу, після чого подорожуючі забувають дорогу додому. Різновид підступної спокуси представляють і чарівноголосі сирени – напівптахи-напівжінки, які зваблюють моряків і нищать їх. Одисей у всіх цих випадках демонструє і стійкість духу, і обачність, і обережність, за що його ще більше цінують і поважають боги, зокрема Афіна. Таким чином, студенти, окрім знайомства з цікавою казкою, мали б винести серйозний морально-життєвий урок, що спокуса в різних обличчях в їхньому довгому майбутньому житті буде завжди поруч. Треба про це пам'ятати.

Не менш цікавою і водночас повчальною є зустріч Одисея і його команди з чарівницею Кіркою. Острів Ея чаклунки Кірки був дуже красивим і багатим. Одисей та його товариші, прибувши на острів, одразу ж почали себе поводити як господарі.

Одисей без дозволу вбив чарівного оленя, його товариші були галасливими, нестриманими і вели себе як справжні дикуни. Мудра Кірка одразу ж це побачила і все зрозуміла, адже вона була донькою бога сонця Геліоса. Кірка перетворила товаришів Одисея на свиней, залишивши їм при цьому людський розум. Тим самим вона дала їм зрозуміти, що вони не гідні називатися людьми, що їхня поведінка і моральність відповідають рівню цієї грубої тварини і аж ніяк не людини. Якби не поміч богів, те саме б сталося і з Одисеєм, і він би назавжди залишився у Кірки. Чаклунка таким чином поставила на місце і Одисея, і його друзів, подавши їм глибокий життєвий урок – «ви прибули до мене і будьте добрі поважати впроваджені мною традиції і звичаї». Людина в першу чергу тим і відрізняється від тварини, що керується не інстинктами, а певними моральними нормами, які змушують її вчасно зупинитись.

Отож, мандруючи світом, відкриваючи для себе нові народності, землі, культури, релігії, незалежно від того – чи подобаються вони нам, чи сприймаємо ми їх – пам'ятаймо: їх завжди треба поважати.

Глибоко символічним, на мій погляд, є сходження Одисея в царство підземного бога Аїда. Насправді це царство, для греків було глибокою таємницею, але саме ім'я цього бога вже викликало в них страх.

Отже, навіщо було Гомеру відправляти Одиссея в підземне царство, що він хотів цим сказати, або, можливо, пояснити?

Насамперед показати стійкість і безстрашність Героя, його незламність і готовність винести все, аби тільки потрапити додому до рідної Ітаки, де вірно чекала його дружина і син.

Також автор хотів морально загартувати Одиссея і викликати ще більше бажання повернутися на свою батьківщину. Описавши про жахи підземного царства, Гомер хотів показати людям, які страхи можуть бути перед смертю.

Античний мудрець завжди акцентував, що людина завжди – і в миті великих перемог, і в миті принизливих поразок, і будучи царем на троні, і будучи простим мандрівником, – має пам'ятати про смерть, наголошуючи тим самим на рівності всіх перед смертю, на поважному ставленні до померлих, на необхідності пам'ятати, що остання мить може прийти будь-коли, а значить, і будь-коли доведеться підводити підсумки і відповідати за вчинене.

Отож, треба спішити робити добрі справи, треба жити по совісті, щоб гідно і спокійно дивитися в обличчя смерті.

Не можна обійти увагою й пригоди Одиссея, пов'язані із Сціллою і Харібдою, з лестрігонами, кіконами, циклопом Поліфемом.

Всі ці пригоди, кожна по-своєму уособлюють різні види небезпек, що можуть зустрітися на шляху подорожуючого.

Отож, мандрівник в першу чергу має бути обережним, уважним і розсудливим, щоб вчасно побачити і попередити небезпеку. Йому не прощається зайва самовпевненість і самонадіяність, він в усьому має покладатися на прихильність богів.

Одиссей тільки тому і вижив один із усієї своєї багаточисленної команди, що не був зухвалим і непокірним, а завжди і в усьому діяв за волею і наказами богів. Адже не випадково Гомер називає його премудрим, хитромудрим, багатомудрим, багатотерплячим, передбачливим, розсудливим, далекоглядним, богорівним, богоподібним.

«Богослухняність» і покірність були основними дієвими принципами Одиссея. Гомер показав, що тільки завдяки цьому Одиссей вистояв перед усіма випробуваннями, досягнув своєї мети і став до того ж улюбленцем богів.

Література:

1. Білецький О.І. Мандри Одиссея. Зарубіжна література в школі. 1997. № 35. С. 1-7.

2. Волощук Є.В. Методичний коментар до програми. Зарубіжна література. 2001. № 229-231. С. 6-16.
3. Гомер Одиссея / Переклад Тена Б. Харків, 2002. 432с.
4. Гомерова «Одиссея» / Переказ Гловацької К.І. Київ, 1969.136с.
5. Коршунова С. І., Тереховська О. В., Антична література: навч. метод. посібник до практичних занять. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника. інститут філології, 2009. 95с.
6. Пашенко В. І., Пашенко Н. І., Антична література. Київ, 2001. 718 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-13>

POLAR PSYCHOANALYSIS IMAGES OF LATE EUROPEAN MODERNISM LITERATURE

ПОЛЯРНІ ОБРАЗИ ПСИХОАНАЛІЗУ В ЛІТЕРАТУРІ ПІЗЬНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ

Dynnychenko T. A.

*Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of the Foreign Literature,
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

Динниченко Т. А.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри світової
літератури,
Київський університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Психоаналіз З. Фрейда, що з'явився наприкінці XIX ст., став значущим явищем європейської культури: у певному сенсі було відкрито новий материк – неусвідомлене, що змінило усталені уявлення про мислення людини, про мотиви її поведінки. Ідеї психоаналізу швидко розповсюдились світом у перші десятиліття XX ст. Особливу популярність вони набули в Америці і Англії: багато британських й американських письменників навіть проходили курси терапії у психоаналітиків (В. Фолкнер, Едвард Камінгс та ін.). У країнах Європи психоаналіз сприймався по-різному, що було зумовлене специфікою їхніх культур.

У середині 20-х рр. XX ст. в європейській літературі з'являються художні образи психоаналізу і постаті психоаналітика. Звичайно, кожен письменник створює ці образи відповідно до своїх поглядів і особистого